

ETHNO-LORE XXXIII.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
NÉPRAJZTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK ÉVKÖNYVEI

Főszerkesztő: ORTUTAY GYULA
(NÉPI KULTÚRA – NÉPI TÁRSADALOM címmel)

- I. kötet – 1968. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
II–III. kötet – 1969. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
IV. kötet – 1970. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
V–VI. kötet – 1971. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
Összeállította: Kósa László
VII. kötet – 1973. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
Összeállították: Istvánovits Márton és Kósa László
VIII. kötet – 1975. Szerkesztő: Kósa László
IX. kötet – 1977. Szerkesztő: Kósa László
X. kötet – 1977. Szerkesztő: Kósa László
XI–XII. kötet – 1980. Szerkesztő: Kósa László

Főszerkesztő: BODROGI TIBOR

- XIII. kötet – 1983. Szerkesztő: Kósa László
XIV. kötet – 1987. Szerkesztő: Kósa László
Technikai szerkesztő: Niedermüller Péter

Főszerkesztő: PALÁDI-KOVÁCS ATTILA

- XV. kötet – 1990. Szerkesztő: Niedermüller Péter
XVI. kötet – 1991. Szerkesztő: Niedermüller Péter és Sárkány Mihály
XVII. kötet – 1993. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XVIII. kötet – 1995. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XIX. kötet – 1998. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XX. kötet – 2001. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XXI. kötet – 2003. Szerkesztő: Vargyas Gábor

Főszerkesztő: HOPPÁL MIHÁLY

(ETHNO-LORE címmel)

- XXII. kötet – 2005. Szerkesztő: Vargyas Gábor
A szerkesztő munkatársa: Berta Péter
XXIII. kötet – 2006. Szerkesztő: Vargyas Gábor
A szerkesztő munkatársa: Berta Péter
XXIV. kötet – 2007. Szerkesztő: Vargyas Gábor és Berta Péter
XXV. kötet – 2008. Szerkesztő: Vargyas Gábor és Berta Péter
XXVI. kötet – 2009. Szerkesztő: Berta Péter

Főszerkesztő: BALOGH BALÁZS

- XXVII. – 2010. Szerkesztő: Berta Péter
XXVIII. – 2011. Szerkesztő: Ispán Ágota Lídia és Magyar Zoltán
XXIX. – 2012. Szerkesztő: Bati Anikó – Sárkány Mihály
A szerkesztő munkatársa: Vargha Katalin
(Kiadja az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont)
XXX. – 2013. Szerkesztő: Berta Péter – Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán – Szemerényi Ágnes
XXXI. – 2014. Szerkesztő: Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán
XXXII. – 2015. Szerkesztő: Fülemile Ágnes – Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán
XXXIII. – 2016. Szerkesztő: Ispán Ágota Lídia – Magyar Zoltán
Vendégszerkesztő: Mészáros Csaba – Vargyas Gábor

ETHNO-LORE

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
NÉPRAJZTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK ÉVKÖNYVE

XXXIII.

FŐSZERKESZTŐ
BALOGH BALÁZS

SZERKESZTŐK
ISPÁN ÁGOTA LÍDIA – MAGYAR ZOLTÁN

VENDÉGSZERKESZTŐK
MÉSZÁROS CSABA – VARGYAS GÁBOR

MTA
Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
Néprajztudományi
Intézet

BUDAPEST, 2016

Megjelent a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával

ISSN 1787-9396

Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont
1014 Budapest, Országház u. 30.
www.etnologia.mta.hu

Első magyar nyelvű kiadás: 2016

© MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Budapest, 2016

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás,
a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát,
az egyes fejezeteket illetően is.

A kiadásért felelős: az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont főigazgatója.

Borítófotó: Vargyas Gábor, Xabai falu lakosaival. 1986. október 5. Vargyas Gábor felvétele.
Hátsó borító: Részlet Régi Tamás terepnaplójából.

Borítóterv: Kaszta Móni

Fordítás: Gulyás Judit

Tördelés: Fancsek Krisztina

Nyomdai munkálatok:
Prime Rate Kft.
Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

Budapest, 2016
Printed in Hungary

TARTALOM

MÉSZÁROS CSABA – VARGYAS GÁBOR Gyűjtés és terepmunka a néprajztudományban	9
TEREPMUNKA ÉS ISMERETELMÉLET	
MÉSZÁROS CSABA A néprajzi és az antropológiai terepmunka perspektívái a rokonság kutatásának tükrében	21
NAGY KÁROLY ZSOLT A közeg válaszol	61
A KORTÁRS TEREPMUNKA DILEMMÁI	
TURAI TÜNDE Ápolónők több helyszínen – Kutatás több szintéren. Módszertani döntések, többszinterű etnográfia	79
BÁLIZS BEÁTA „Színes” terepmunka. Egy hazai szinkutató dilemmái	103
TAMÁS ILDIKÓ Terep, adat, hozzáférés. Számikutatás az asszimiláció és az etnikai revitalizációs folyamatok tükrében	131
SZILÁGYI ZSOLT A terepmunka fogalmának változása az elmúlt 25 évben Mongóliában	153
SOMFAI KARA DÁVID A vallásetnológiai terepmunka szerepe és jelentősége Közép- és Belső-Ázsia posztszovjet korszakában	177
KUTATÁSTÖRTÉNET ÉS TEREPMUNKA	
BEDNÁRIK JÁNOS Miért és hogyan néprajz a történeti kutatás? Újabb német javaslatok a „történeti terep” elméletéhez és módszertanához	191
SZ. KRISTÓF ILDIKÓ „Terepmunka” a Terepmunka kora előtt: Dobosy Mihály, a grönlandi inuitok és az etnológia (antropológia) születése a 19. század eleji Magyarországon	223

BORSOS BALÁZS	
Terepmunka tropikálban. Egyenlítői Kelet-Afrika néprajzi megismerése a 19. század második felében és egy ehhez készített útmutató	247
MIKOS ÉVA	
Paradigmaváltások a folklorisztikai terepmunka történetében a 19–20. század fordulóján és a 20. század első felében	259
VARGHA KATALIN	
Miért és hogyan végezzünk online folklorisztikai terepmunkát?	281
A KUTATÓI ÉN ÉS A TEREPMUNKA	
RÉGI TAMÁS	
A terepmunka mint mágia	299
SÁNTHA ISTVÁN	
A Napsugár története. Találkozásaink története	311
VARGYAS GÁBOR	
Terepmunka, politika, etika	331
A KUTATÓINTÉZET MUNKATÁRSAI ÁLTAL ÍRT VAGY SZERKESZTETT, 2015-BEN MEGJELENT KÖNYVEK	
	357

CONTENTS

CSABA MÉSZÁROS – GÁBOR VARGYAS Fieldwork in ethnographic scholarship	9
FIELDWORK AND EPISTEMOLOGY	
CSABA MÉSZÁROS Perspectives of ethnographic and/or anthropological fieldwork on kinship	21
KÁROLY ZSOLT NAGY The media respond	61
DILEMMAS OF CONTEMPORARY FIELDWORK	
TÜNDE TURAI Nurses in several locations – research at various sites: methodological decisions in multi-sited ethnography	79
BEÁTA BÁLIZS „Colourful” fieldwork: Dilemmas of a Hungarian researcher of colours	103
ILDIKÓ TAMÁS Field, data, access: research on Sami people in view of assimilation and ethnic revitalisation processes	131
ZSOLT SZILÁGYI Changes in the concept of fieldwork in the past 25 years in Mongolia	153
DÁVID SOMFAI KARA The role and significance of fieldwork in the ethnological study of religion in post-Soviet Central Asia	177
FIELDWORK IN HISTORICAL PERSPECTIVE	
JÁNOS BEDNÁRIK Why and how ethnography is a field of historical research? Recent German recommendations to the theory and methodology of the ’historical site’	191
ILDIKÓ SZ. KRISTÓF „Fieldwork” before the time of fieldwork: Mihály Dobosy, the Greenland Inuits and the emergence of ethnology (anthropology) in Hungary at the beginning of the 19 th century	223

BALÁZS BORSOS	
Fieldwork in pith helmet. The ethnographic exploration of eastern equatorial Africa in the second half of the 19 th century and a guide to meet this objective	247
ÉVA MIKOS	
Paradigm shifts in the history of fieldwork within folklore studies at the turn of the 20 th century and in the first half of the 20 th century	259
KATALIN VARGHA	
Why and how should we do folkloristic fieldwork online?	281
THE RESEARCHER'S SELF AND FIELDWORK	
TAMÁS RÉGI	
Fieldwork as magic	299
ISTVÁN SÁNTHA	
The history of the 'Sunshine' obschina through the contacts between anthropologists and representatives of the indigenous enterprise	311
GÁBOR VARGYAS	
Fieldwork, politics and ethics	331
BOOKS PUBLISHED IN 2015 WRITTEN OR EDITED BY RESEARCHERS OF THE INSTITUTE OF ETHNOLOGY	
	357